

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра

Фінанси, банківська справа та страхування

(назва кафедри, яка відповідає за дисципліну)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

«___» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 35 Фінансовий ринок

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки та управління

(назва інституту, факультету)

мова навчання державна

Запоріжжя - 2021 рік

Робоча програма «Фінансовий ринок» для студентів
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит.
(назва спеціалізації)

„ 16 ” серпня 2021 року - 21 с.

Розробники: Пахомова І.Г., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
Фінанси, банківська справа та страхування

Протокол від “16” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри Фінанси, банківська справа та страхування

_____ (С. В. Шарова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 16 ” серпня 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та управління

Протокол від. “ ” _____ 2021 року № _____

“ ” _____ 20 21 року Голова В.В. Корольков
(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

“ ” _____ 20 21 року Керівник групи _____
(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

*Якщо дисципліна викладається не випусковою кафедрою

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -4	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u>	нормативна	
	Спеціальність: (освітня програма, спеціалізація): <u>072 - Фінанси, банківська справа та страхування</u> (Фінанси і кредит)		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		78 год.	112 год.
		Індивідуальні завдання:	
-	контр. робота		
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 35% до 65%

для заочної форми навчання – 8% до 92%.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета:

- формування комплексного розуміння системи взаємозв'язків у фінансовій сфері щодо оцінки явищ та процесів, що відбуваються у кредитно-фінансовій сфері, у нерозривному зв'язку з їх кількісними та якісними характеристиками, та виявлення основної тенденції та закономірності їх розвитку.

Завдання навчальної дисципліни:

- знати теоретичні основи організації та розвитку понятійного апарату фінансового ринку та фінансових інструментів;

- розуміти порядок виокремлення та структурування фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин;

- набуття студентами здатностей (компетенцій) розуміти основні принципи функціонування фінансового ринку; оволодіння методичним інструментарієм оцінювання показників, які відображають особливості функціонування фінансового ринку; засвоєння навичок застосування фінансових інструментів як засобів взаємодії учасників ринку та розкриття особливостей обігу різних видів фінансових активів.

Оволодіння дисципліною «Фінансовий ринок» дозволить майбутнім бакалаврам розвинути фінансове мислення, здобути навички творчого використання основних підходів та інструментарію аналізу фінансово-економічних явищ і процесів, вміння інтерпретувати отримані результати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

У результаті вивчення дисципліни «Фінансовий ринок» студент повинен отримати:

а) загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК02.**

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **ЗК07**

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК08.**

б) фахові компетентності:

Фахові компетентності, яких набуватимуть здобувачі в процесі вивчення навчальної дисципліни «Фінансовий ринок»

Компетенції згідно освітньої програми	Складові компетентності
Розуміння особливостей функціонування сучасних світових	Здатність на основі особливостей зовнішнього середовища та кон'юктури ринку до системного аналізу економічних процесів, що відбуваються на міжнародному та національному фінансовому ринках на основі наукових досліджень.

<p>та національних фінансових систем та їх структури. СК02.</p> <p>Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач. СК04.</p> <p>Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК06.</p> <p>Здатність складати та аналізувати фінансову звітність СК7.</p> <p>Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення. СК10.</p>	<p>Здатність демонструвати знання та практичні навички і вміння щодо процесів, що відбуваються у всіх сегментах фінансового ринку і знаходити відповідні рішення з чіткими визначеннями припущень та ризиків.</p>
	<p>Здатність розуміння особливостей математичних методів та моделей, які часто використовуються у фінансовому плануванні і економічних прогнозах</p>
	<p>Здатність розв'язувати широке коло проблем і поставлених задач шляхом визначення організаційних аспектів фундаментальних основ та використання теоретичних і практичних методів, засвоєних з програми фінансів і кредиту</p>
	<p>Здатність демонструвати знання та практичні навички і вміння щодо організації використовувати відповідне програмне забезпечення для проведення економічних розрахунків і фінансового планування</p>
	<p>Здатність демонструвати знання та практичні навички і вміння щодо стратегії управління ризиками на фінансовому ринку</p>
	<p>Здатність проводити аналіз стану фондового ринку для визначення взаємозв'язків між факторами, що визначають його розвиток, спостереження за ринковими характеристиками фондових активів</p>
	<p>Здатність до оцінки стану розвитку ринку грошей та ринку капіталу, спостереження за ринковими характеристиками інфляційних процесів та їх впливу на результати діяльності суб'єктів ринку</p>
<p>Здатність до формування висновків про стан та тенденції розвитку сегментів вітчизняного фінансового ринку за результатами його дослідження</p>	

очікувані програмні результати навчання:

- показати належний рівень знань у сфері сутності, функцій, структури та ролі фінансового ринку в економіці;
- вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності: проводити розрахунки у сфері ціноутворення на фінансовому ринку та теорії ризику для визначення типу ринку, структури, динаміки та аналізу сегментів фінансового ринку;
- демонструвати розуміння особливостей принципів функціонування фінансового ринку, його структури та інформаційної бази, проводити розрахунки у розрізі портфельного інвестування;

- володіти знаннями та практичними навичками і вміннями щодо фінансових інститутів, що виступають посередниками між суб'єктами фінансового ринку;
- застосовувати теоретичні знання та методичний інструментарій до ринків капіталів, грошового, валютного, фондового ринків;
- демонструвати розуміння аналізу стану ринків банківських позичок та використання аналітичного інструментарію в банківській діяльності;
- вміти досліджувати розвиток ринків похідних фінансових інструментів та застосовувати аналітичний інструментарій в ефективності страхової діяльності;
- володіти знаннями механізмів фондової біржі та використовувати методи аналізу показників біржової діяльності;
- демонструвати розуміння особливостей вивчення стану розвитку ринку цінних паперів та його вплив на розвиток економіки країни;
- бути здатним обґрунтовувати та приймати рішення на основі фундаментального та технічного аналізу фондового ринку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Світове і внутрішнє фінансове середовище, фінансовий ринок країни і його основні складові елементи.

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці.

Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів. Місце фінансового ринку у фінансовій системі. Структура фінансового ринку: фондовий ринок, грошовий ринок, ринок банківських позичок.

Суб'єкти відносин — учасники фінансового ринку: держава, емітенти, інвестори, фінансові посередники. Фінансові інструменти ринку - цінні папери, їх економічна та правова природа. Цінний папір - фінансова вимога. Цінний папір - носій майнових та інших прав інвестора. Процес сек'юритизації, його значення для фінансового ринку. Впровадження комп'ютеризованих рахунків дебіторів і кредиторів ринку. Електронні цінні папери.

Рівняння балансу руху фондів в економіці. Рух фінансових потоків в економіці. Звіт про рух фінансових фондів та їх використання. Матриця фінансових фондів. Заощадження та інвестиції. Постачальники заощаджень, використання заощаджень, інвестори.

Функції фінансового ринку. Забезпечення руху фінансових потоків, переливу вільних фінансових фондів (заощаджень) в інвестиції. Внутрішньогалузевий, міжгалузевий та міжнародний рух фінансових потоків. Інтернаціоналізація та глобалізація фінансових ринків. Вплив мережі INTERNET на процеси інтернаціоналізації та глобалізації. Єдина валюта в Європейському Союзі, її вплив на світовий фінансовий ринок. Формування нагромадження капіталу. Особливості нагромадження капіталу в плановій та

ринковій економіці, порівняльний аналіз, переваги та недоліки. Роль фінансового ринку в економіці.

Державне регулювання фінансового ринку, його причини, головні принципи, законодавчі основи.

Тема 2 . Законодавче регулювання фінансового ринку.

Розвиток законодавчого регулювання фінансового ринку в країнах з розвинутою ринковою економікою (на прикладі США та Великобританії). Міжнародні стандарти регулювання фінансового ринку. Рекомендації Групи 30 щодо введення єдиних міжнародних стандартів фінансових ринків. Міжнародне співробітництво з регулювання фінансових ринків. Резолюції Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO). Регулювання фондового ринку в країнах — учасниках Європейського Союзу.

Міжнародні норми банківського регулювання та нагляду. Директиви Базельського комітету з банківського нагляду. Директиви Ради ЄС з регулювання банківської діяльності та нагляду.

Основи правового регулювання фінансового ринку в Україні. Правові норми регулювання фінансового ринку і розвитку його інфраструктури.

Правове регулювання фондового ринку в Україні. Стратегія розвитку фондового ринку. Правові норми захисту майнових прав інвесторів. Права та обов'язки інституційних інвесторів. Забезпечення відкритості, прозорості інформації про емітента. Захист прав емітента.

Правові основи розвитку грошового ринку і ринку банківських позичок в Україні. Особливості формування нормативної бази грошового ринку та ринку банківських позичок. Правові норми захисту майнових прав інвестора на грошовому ринку. Захист майнових прав вкладників та акціонерів комерційних банків. Пруденційне банківське регулювання.

Тема 3. Поняття та класифікація фінансового посередництва.

Поняття інфраструктури фінансового ринку, її склад. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку. Система інфраструктури фінансового ринку в Україні. Професійна діяльність на ринку цінних паперів.

Технологія торгівлі цінними паперами. Техніка проведення аукціонів. Види аукціонів. Біржовий та позабіржовий обіг цінних паперів.

Фінансові інститути як посередники між суб'єктами фінансового ринку. Значення фінансового посередництва: деномінація заощаджень, приймання ризику неповернення виданої позички та виплати процентів, інформаційне забезпечення, консолідація ризиків та ефект росту масштабів угод.

Роль комерційних банків як посередників. Депозитні небанківські інститути. Кредитні спілки. Ощадні інститути. Страхові компанії. Інвестиційні компанії та фонди. Пенсійні фонди, перспективи їх розвитку в Україні. Брокери та дилери по цінних паперах. Фонди грошового ринку.

Фінансові компанії. Активи та пасиви фінансових посередників, їх управління. Нетто — процентна маржа. Чисті активи.

Організатори торгівлі цінними паперами: фондові біржі, позабіржові фондові торговельні системи.

Національна депозитарна система в Україні, сфера її діяльності та учасники. Два рівні депозитарної системи. НБУ — депозитарій та фінансовий агент з обслуговування обігу державних цінних паперів. Депозитарний договір. Облік цінних паперів. Електронний облік цінних паперів. Ліцензії на право здійснення кожного виду депозитарної діяльності. Зберігачі цінних паперів. Номінальні утримувачі. Реєстри та реєстратори власників іменних цінних паперів.

Кліринг. Кліринговий депозитарій, розрахунковий банк.

Інформаційно-аналітичні інститути, їх значення для функціонування фінансового ринку. Фондові індекси та рейтинги.

Саморегульвні організації. Розвиток саморегульвних організацій у країнах з розвинутою ринковою економікою, їх функції та значення для розвитку ринку цінних паперів. Саморегульвні організації в Україні.

Органи контролю та нагляду на фінансовому ринку. Контрольні функції Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національного банку України, Міністерства фінансів України.

Тема 4. Процентні ставки та їх структура.

Відсоток за кредит.

Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів.

Практичне застосування концепції вартості грошей у часі.

Тема 5. Ризик та ціна капіталу.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Ціна кредиту — процент. Структура процентних ставок фінансового ринку. Дохід і ризик цінного папера. Теорії структури процентних ставок (неупередженого очікування, переваги ліквідності, сегментації ринку).

Розвиток теорій ризику. Причини появи та розвитку теорій ризику. Теорія Г. Марковіца (Нобелівська премія з економіки 1990 р.) — вибір раціонального (ефективного) портфеля, що забезпечує отримання очікуваного доходу за мінімального ризику. Виокремлення з обігу цінного папера без ризику.

Теорія В. Шарпа (Нобелівська премія з економіки 1990 р.). Поділ ризику на систематичний і несистематичний. Ефективний портфель — ринковий. Модель оцінки капітальних активів (МОКА) та її фінансове значення. Можливості застосування МОКА в Україні.

Модель арбітражного ціноутворення.

Теорія ефективності фінансового ринку Є. Фама. Сучасна критика теорії.

Тема 6. Фондовий ринок.

Фондовий ринок як частина фінансового ринку. Значення розвитку фондового ринку для процесу нагромадження капіталу. Особливість фондового ринку, його суб'єкти. Функції фондового ринку. Рух довгострокових фінансових фондів. Особливості розвитку фондового ринку в Україні.

Інструменти фондового ринку: облігації та акції як класичні інструменти ринку капіталів, розвиток похідних цінних паперів.

Ринок облігацій. Облігація — борговий цінний папір. Класифікація облігацій. Ринок державних облігацій. Казначейські ноти та бони. Муніципальні облігації та їх особливості. Облігації корпорації. Емісія, реєстрація та розміщення облігацій.

Дохідність облігації: поточна, до часу погашення, повна реалізована. Показник чутливості ціни облігації щодо зміни ринкового доходу (рівняння Макоулі). Рейтинг облігацій.

Ринок акцій. Акція як частка у статутному фонді акціонерного товариства. Класифікація акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Способи розміщення. Виплата дивідендів. Спліт, консолідації, райти, скріпи.

Поточна дохідність акції.

Курс (ціна) акції. Ціна акції з рівномірним ростом дивіденду (модель Гордона). Ціна акції з нерівномірним ростом дивіденду. Оцінка дивідендного доходу.

Фундаментальний аналіз ринку цінних паперів, його методи та значення для вивчення ринку і прийняття стратегічних рішень.

Технічний аналіз ринку цінних паперів. Методи аналізу. Побудова лінійних та стовпчикових графіків. Японські свічки як різновид стовпчикових графіків. Осцилятори. Значення технічного аналізу для прийняття рішень з купівлі-продажу цінних паперів.

Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансових ринків.

Тема 7. Ринок похідних цінних паперів.

Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів. Хеджування. Види фінансових похідних цінних паперів, їх особливості.

Форвардні контракти та їх особливості. Поняття відкритої позиції, довгої та короткої позиції.

Ф'ючерсні контракти, їх значення, види: короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Маржовий рахунок, початкова та варіаційна маржа. Ф'ючерсна ціна. Базис.

Опціони та їх особливості. Нерівномірний розподіл ризику між продавцем і покупцем опціону. Американський та західноєвропейський види опціонів. Опціон на купівлю фінансового активу, на продаж

фінансового активу. Ціна опціона — премія. Нижня межа премії — внутрішня вартість опціона, верхня — часова (зовнішня) вартість. Модель Блека-Сколеса для опціона на продаж. Опціони на акції, облігації, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту.

Контракти своп. Процентні свопи. Валютні свопи. Банківський ринок своп, його особливості.

Варанти, права власників. Частки в пулах та взаємних фондах.

Створення ринку «синтетичних» цінних паперів. Фінансовий інжиніринг. Створення нових фінансових інструментів (продуктів). Комбінація опціонів. Стелажна угода. Стренг. Стреп. Стріп. Спред.

Глобальні інвестиційні сертифікати та американські депозитарні розписки, цінні папери українських емітентів на світових фондових ринках.

Тема 8. Грошовий ринок і ринок банківських позичок.

Грошовий ринок і ринок банківських позичок як складові фінансового ринку, їх взаємозв'язок і взаємообумовленість. Особливість грошового ринку як ринку високоліквідних фінансових активів, короткострокових цінних паперів.

Особливість ринку банківських позичок як ринку короткострокових і середньострокових позичок для фінансування оборотного (працюючого) капіталу.

Суб'єкти грошового ринку та ринку банківських позичок: держава (міністерство фінансів та центральний банк), комерційні банки та депозитарні небанківські інститути, господарські одиниці всіх форм власності, фінансові посередники — дилери по державних цінних паперах, дисконтні дома (Великобританія).

Функції грошового ринку. Забезпечення руху короткострокових ліквідних фінансових потоків, купівлі-продажу грошей як засобів платежу. Забезпечення касового виконання державного бюджету.

Інструменти грошового ринку. Вексель — дисконтний фінансовий інструмент. Казначейські векселі, їх особливості та значення для грошового ринку. Дохідність казначейського векселя. Аукціони казначейських векселів. Федеральні фонди. Угоди про продаж з обов'язковим викупом цінних паперів (репо). Сертифікати депозитів, що вільно обертаються. Комерційні цінні папери — прості векселі. Причини зростання обігу сертифікатів депозитів і комерційних векселів. Банківські акцепти, їх зв'язок зі світовою торгівлею.

Функції ринку банківських позичок: кредитування оборотних фондів (працюючого капіталу).

Операції центральних банків на відкритому ринку. Роль казначейських векселів та інших видів короткострокових урядових цінних паперів. Управління грошовим обігом як мета операцій на відкритому ринку, поставлена перед центральним банком. Регулювання портфеля цінних паперів емісійного банку. Управління державним боргом як мета операцій на відкритому ринку, поставлена перед Міністерством фінансів. Взаємодія і

взаємозв'язок кредитно-грошової та фінансової політики, значення її для грошового ринку. Види операцій на відкритому ринку.

Тема 9. Валютний ринок.

Поняття валюти, курс валюти, котирування іноземної валюти. Класифікації валютних ринків за різноманітними чинниками. Взаємовідносини між учасниками валютного сегменту фінансового ринку. Конверсійні операції на валютному ринку. Ринок операцій СПОТ. Операції на форвардному ринку. Валютні ф'ючерси. Валютні опціони. Операції СВОП. Валютний арбітраж. Ризик потенційних збитків від зміни обмінних курсів. Конверсійні операції.

Тема 10. Фондова біржа та біржові операції.

Основи організації та роботи біржі. Біржовий статут і правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Лістинг, основні вимоги та умови на біржі. Включення до курсового бюлетеня та реєстрація.

Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі.

Види біржових наказів та угод. Повні й неповні лоти. Накази на купівлю і продаж. Накази на день, тиждень, місяць, відкриті накази. Накази «стоп», накази «на вибір брокера», лімітні накази.

«Короткі накази» — продаж акцій без покриття. Види коротких продажів. Купівлі з використанням маржі. Виконання наказів. Встановлення цін. Кліринг. Клірингові банки. Біржовий бюлетень, його значення для організації торгівлі.

Біржові індекси, їх значення. Індекси зарубіжних фондових ринків: Dow Jones, Standard and Poors, DAX. Міжнародні індекси. Індекси Міжнародної фінансової корпорації (IFC): IFC Frontier, IFC Global, IFC Investable. Включення України до індексу IFC Frontier на базі індексу ПФТС. Фондові індекси України: Комекс-брок, Wood-15, ProU-50, Індекс ПФТС.

Позабіржова торгівля. Національна асоціація дилерів з цінних паперів у США як регулятор торгівлі на позабіржовому ринку. Автоматичні котирування Національної асоціації дилерів з цінних паперів у США NASDAQ, її правила, норми ділової поведінки.

Розвиток позабіржової торгівлі в Україні. Позабіржова фондова торговельна система (ПФТС). Організація торгівлі цінними паперами. Лістинг, кліринг ПФТС.

Тема 11. Цінні папери як головний інструмент фінансового ринку

Поняття цінних паперів та їх роль в системі фінансового ринку. Акції як основа формування власного капіталу. Облігації як основа формування позикового капіталу. Вексель та вексельний обіг.

Тема 12. Фундаментальний і технічний аналіз.

Зміст і основні цілі фундаментального інвестиційного аналізу на фондовому ринку. Суть рейтингової оцінки акцій і облігацій. Показники оцінки акцій і облігацій. Фінансова оцінка цінних паперів. Методи порівняльної оцінки акцій. Зміст технічного інвестиційного аналізу на фондовому ринку. Фондові індекси в системі аналізу та оцінки ринку ЦП.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Світове і внутрішнє фінансове середовище, фінансовий ринок країни і його основні складові елементи												
Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	5	1	1	-	-	4	5,2	0,4	-	-	-	4,8
Тема 2. Законодавче регулювання фінансового ринку	15	4	2	-	-	9	14,2	0,7	0,4	-	-	13,1
Тема 3. Поняття та класифікація фінансового посередництва	7	1,5	1	-	-	4,5	6,5	0,35	0,1	-	-	6,05
Тема 4. Процентні ставки та їх структура	13	3	1	-	-	9	13,8	0,6	0,2	-	-	13
Тема 5. Ризик та ціна капіталу	13	3	1	-	-	9	13,8	0,6	0,2	-	-	13
Тема 6. Фондовий ринок	7	1,5	1	-	-	4,5	6,5	0,35	0,1	-	-	6,05
Разом за змістовим модулем 1	60	14	7	-	-	39	60	3	1	-	-	56
Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансових ринків												
Тема 1. Ринок похідних цінних паперів	14	3	2	-	-	9	12,8	0,6	0,2	-	-	12
Тема 2. Грошовий ринок і ринок банківських позичок	14	3	1	-	-	10	13,8	0,6	0,2	-	-	13

Тема 3. Валютний ринок	13	3	2	-	-	8	11,8	0,6	0,2	-	-	11
Тема 4. Фондова біржа та біржові операції	12	2	1	-	-	9	10,8	0,6	0,2	-	-	10
Тема 5. Цінні папери як головний інструмент фінансового ринку	7	3	1	-	-	3	10,8	0,6	0,2	-	-	10
Тема 6. Фундаментальний і технічний аналіз	7	3	1	-	-	3	10,8	0,6	0,2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	60	14	7	-	-	39	60	3	1	-	-	56
Усього годин	120	28	14	-	-	78	120	6	2	-	-	112

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	1	-
2	Законодавче регулювання фінансового ринку	1	0,2
3	Поняття та класифікація фінансового посередництва.	2	0,2
4	Процентні ставки та їх структура.	1	0,2
5	Ризик та ціна капіталу.	1	0,2
6	Фондовий ринок.	2	0,2
7	Ринок похідних цінних паперів.	1	0,2
8	Грошовий ринок і ринок банківських позичок.	1	0,2
9	Валютний ринок.	1	0,2
10	Фондова біржа та біржові операції.	2	0,2
11	Цінні папери як головний інструмент фінансового ринку	1	0,2
12	Фундаментальний і технічний аналіз.	1	0,2
	Разом	14	2

6. Теми семінарських занять

Не передбачені навчальним планом.

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	3	4,8
2	Законодавче регулювання фінансового ринку	8	12,1
3	Поняття та класифікація фінансового посередництва	8	10,1
4	Процентні ставки та їх структура	8	12

5	Ризик та ціна капіталу	8	12
6	Фондовий ринок	8	12
7	Ринок похідних цінних паперів	9	12
8	Грошовий ринок і ринок банківських позичок	8	11
9	Валютний ринок	9	10
10	Фондова біржа та біржові операції	3	10
11	Цінні папери як головний інструмент фінансового ринку	0,2	1
12	Фундаментальний і технічний аналіз	6	5
	Разом	78	112

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – виконання індивідуального завдання згідно МВ до виконання самостійної роботи з дисципліни «Фінансовий ринок».

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота згідно МР щодо виконання контрольної роботи з дисципліни «Фінансовий ринок» заочної форми навчання.

10. Методи навчання

Навчальний процес у національному університеті «Запорізька політехніка» здійснюється за кредитно-модульною технологією – моделі організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні двох складових: модульної технології навчання та кредитів (залікових одиниць) і охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю навчальної діяльності студента в процесі аудиторної та самостійної роботи.

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результати навчання з дисципліни «Фінансовий ринок» деталізують такі очікувані результати навчання:

Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування. **ПР05.**

Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування. **ПР07.**

Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти. **ПР08.**

Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію. **ПР09.**

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. **ПР18.**

12.Засоби оцінювання

Контроль знань студентів з дисципліни «Фінансовий ринок» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Фінансовий ринок» поділяється на 2 основні змістові модулі, у межах яких розподілені теми.

Для студентів денної форми навчання засоби оцінювання: поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях, оцінка виконання практичних самостійних завдань, аудиторне розв'язання задач, тестова перевірка під час поточного та підсумкового контролю, проведення двох рубіжних контролів.

Для студентів заочної форми навчання засоби оцінювання: захист контрольної роботи, підсумковий контроль у формі іспиту: теоретичні питання, тести, розв'язання задачі.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Сутність і значення фінансового ринку для розвитку економіки. Необхідність і передумови створення фінансового ринку в Україні.

2. Чим відрізняються функції фінансового ринку від принципів? Які принципи взяті за основу розвитку вітчизняного фінансового ринку?

3. Які є основні суб'єкти фінансового ринку? Яку роль вони виконують на ринку?

4. Які є основні функції фінансових ринків і які учасники ринків їх виконують? З якою метою виділяють конкретні функції?

5. За якими ознаками класифікують фінансові ринки? Яка із ознак формує його сегменти?

6. Чим відрізняється сегментований фінансовий ринок від інтегрованого?

7. На які категорії поділяють фінансові інструменти?

8. Дайте характеристику основним властивостям фінансових активів.
9. У чому полягають відмінності між інструментами позики та інструментами власності?
10. На які види поділяють фінансові інструменти за терміном обігу?
11. Назвіть основні фінансові інститути та їх види діяльності на фінансовому ринку.
12. Які види сегментів фінансового ринку формують його структуру?
13. Дайте характеристику сучасним процесам, які відбуваються на вітчизняному фінансовому ринку і сприяють його інтеграції в міжнародне співтовариство.
14. Дати визначення поняттю «регулювання фінансового ринку» з обґрунтуванням мети регулювання.
15. Які є рівні та форми регулювання фінансового ринку?
16. Назвати сфери фінансового ринку, що обов'язково регулюються державою, НКЦПФР і Національною комісією з регулювання ринків фінансових послуг.
17. Визначити важелі непрямого втручання держави у регулювання фінансового ринку.
18. Які моделі регулювання фінансового ринку існують у світі?
19. З якою метою державні органи України досліджують законодавче регулювання фінансового ринку розвинутих країн?
20. З якими міжнародними фінансовими організаціями співпрацюють вітчизняні фінансові організації?
21. Сутність внутрішнього регулювання фінансового ринку України.
22. Дати визначення саморегульним організаціям і вказати, які завдання вони виконують на фінансовому ринку.
23. Чим відрізняється банківський нагляд від регулювання банківської діяльності?
24. Сутність превентивних заходів регулювання банківської діяльності. Яка різниця між превентивними і протекційними заходами?
25. Які принципи Базельського комітету з банківського нагляду?
26. Яку роль та які функції на фінансовому ринку виконують фінансові посередники?
27. Назвіть основні фінансові інститути, які виконують функції фінансових посередників на всіх сегментах фінансового ринку.
28. На які групи поділяють фінансових посередників залежно від обслуговування учасників ринку та від укладання і виконання угод з фінансовими інструментами?
29. Які принципи побудови комерційних банків існують у світовій практиці?
30. Які банки існують в українській фінансово-банківській системі?
31. Які банківські об'єднання мають право в Україні створювати банки і яка різниця між цими об'єднаннями?
32. Які ви знаєте небанківські фінансово-кредитні інститути і які причини зумовили зростання їх ролі на фінансовому ринку?

33. Основні форми діяльності небанківських кредитних інститутів на фінансовому ринку.

34. Назвати основні види похідних цінних паперів і визначити причини появи та розвитку їх.

35. Які переваги та недоліки форвардних контрактів?

36. У чому полягає різниця між ціною поставки, форвардною ціною та ціною форвардного контракту?

37. Чим відрізняється форвардна угода від ф'ючерсної? Порівняйте стратегії хеджування ф'ючерсними і форвардними контрактами. Наведіть приклади.

38. У чому полягають відмінності між форвардною та поточною процентними ставками?

39. Яку роль відіграє клірингова палата в торгівлі ф'ючерсними контрактами?

40. У чому полягає система маржі і для чого вона призначена?

41. Що таке опціон? Які його особливості та характеристики?

42. Чим відрізняється опціон «кол» від опціону «пут», американський опціон від західноєвропейського?

43. Які переваги мають опціонні контракти? Основні відмінності між опціонами та варантами, ф'ючерсними та опціонними контрактами.

44. Які є види своп-контрактів, переваги та недоліки їх? З якою метою укладаються відсоткові та валютні свопи?

45. Яку мету ставлять корпорації, коли беруть участь в угодах своп?

46. Яку роль відіграють комерційні банки на ринку угод своп?

47. Які основні причини появи та розвитку ринку АДР в Україні та світі?

48. У чому полягають відмінності між чистим процентним і базисним свопами?

49. За якими ознаками класифікують фондовий ринок? У чому полягають відмінності між публічним і приватним розміщенням цінних паперів?

50. Основні тенденції розвитку фондового ринку в Україні та у світі.

51. Назвати основні принципи і функції фондового ринку. Що вони визначають?

52. Охарактеризувати суб'єктів фондового ринку. Які цілі вони реалізують на ринку?

53. Назвати найпоширеніші операції національного фондового ринку. Яка відмінність між ними?

54. Основні види професійної діяльності на фондовому ринку.

55. Які складові на фондовому ринку включає діяльність з організації торгівлі?

56. Що включає професійна діяльність з торгівлі цінними паперами?

57. Яка діяльність з торгівлі цінними паперами не відноситься до професійної?

58. Яка сума статутного капіталу дозволяє торгівцям цінними

паперами провадити андеррайтинг?

59. Назвати конкретні функції учасників фондового ринку, які займаються професійною діяльністю.

60. Проведення яких заходів на вітчизняному фондовому ринку забезпечить його удосконалення?

61. Що таке фондова біржа, які функції вона виконує та які цінні папери можуть бути об'єктом угод на фондовій біржі?

62. Охарактеризувати стан біржової торгівлі цінними паперами в Україні. Назвіть найпоширеніші індекси позабіржового ринку цінних паперів.

63. З якою метою здійснюється реєстрація випуску цінних паперів і яка організація має право реєструвати їх випуск в Україні?

64. Сутність біржових індексів, їх види та обмеження у використанні. Дайте характеристику українським фондовим індексам.

65. Що таке рейтинг фондового ринку? Які є групи об'єктів рейтингових оцінок фінансового ринку?

66. Що таке біржовий ринок? Характерні риси біржової торгівлі на світовому фінансовому ринку.

67. Які біржі існують у світовій практиці за правовим статусом і за станом розвитку? Які біржові системи використовують у розвитку фондових бірж?

68. Яке значення має фондова біржа для розвитку економіки держави?

69. Дайте характеристику фондовим індексам, які використовуються для оцінювання активності вітчизняного фінансового ринку.

13. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Після кожного змістового модуля проводиться рубіжний контроль, який оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час рубіжного контролю враховують наступні види робіт:

Проведення змістовного модульного контролю з дисципліни «Фінансовий ринок»

Найменування завдань	Кількість балів	Загальна кількість балів
тестування на рубіжному контролі	5	50
задача рубіжного контролю	15	15
завдання, тести, розв'язок задач за поточним оцінюванням	25	25
оцінка за самостійну роботу	10	10
Підсумок	x	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових контролів за перший та другий змістовні модулі.

Іспит проводиться за наявності незадовільної оцінки підсумкового модуля або за вибором студента та містить: теоретичне питання, тести, задачу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Комплект завдань для проведення вхідного контролю.
2. Комплект завдань для проведення поточного контролю.
3. Комплект завдань для підсумкового контролю.
4. Конспект лекцій з дисципліни “Фінансовий ринок” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування” (Частина 1) / Укл. І.Г. Пахомова – Запоріжжя: НУ «ЗП», 2019.
5. Конспект лекцій з дисципліни “Фінансовий ринок” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування” (Частина 2) / Укл. І.Г. Пахомова – Запоріжжя: НУ «ЗП», 2019.
6. Методичні вказівки для проведення практичних та самостійних занять з дисципліни “ Фінансовий ринок ” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування” (Частина 1) / Укл. І.Г. Пахомова – Запоріжжя: НУ «ЗП», 2019.
7. Методичні вказівки до виконання практичних та самостійних занять з дисципліни «Фінансовий ринок» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”(Частина 2) / Укл. І.Г. Пахомова – Запоріжжя: НУ «ЗП», 2019.
8. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни “ Фінансовий ринок ” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» заочної форми навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”/ Укл. І.Г. Пахомова – Запоріжжя: НУ «ЗП», 2019.

15. Рекомендована література

Базова

1. Еш С.М. Фінансовий ринок: [Навч. посібник, 2-ге вид.] / С.М. Еш. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 528 с.
2. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок: [Навч. посібник]. / С.О. Маслова, О.А. Опалов. - К.: Каравела, 2003. - 344с.
3. Колісник М.К., Маслак О.О., Романів Є.М. Фінансовий ринок: [Навч. посіб]. / М.К. Колісник, О.О. Маслак, Є.М. Романів. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004.- 118 с.
4. Калина А.В., Кошесєв О.О. Фондовий ринок: [Навч. посібник для дистанційного навчання]. / К.: Вид-во «Університет «Україна», 2006.- 478 с.
5. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Ринок цінних паперів: [Навч. посіб.]. / — К.: Центр навч. літ., 2005. -522 с.
6. Смолянська О.Ю. Фінансовий ринок: [Навчальний посібник]. / Київ: Центр навчальної літератури, 2005.-384 с.
7. Мозговий О.М. Фондовий ринок: [Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.]. /— К.: КНЕУ, 2001.- 604 с.

Допоміжна

8. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. за N 3480-IV // Відомості Верховної Ради України, 2006, №31, ст. 268 зі змінами та доповненнями в редакції від 08.10.2010 р. № 2601-VI.
9. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» // Відомості Верховної Ради України, 2001, N 21, ст. 103 із змінами та доповненнями.
10. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» 30.10.1996 № 448/96-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1996, N 51, ст. 292 зі змінами та доповненнями.
11. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1998 р. за №710/ВР зі змінами та доповненнями. В редакції Закону № 2393-VI від 01.07.2010 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 38, ст.505.
12. Закон України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринку фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. за №2664-III (зі змінами, внесеними згідно з Законами [N 485-IV](#) від 06.02.2003, ВВР, 2003, N 14, ст.104; [N 3201-IV](#) від 15.12.2005, ВВР, 2006, N 13, ст.110.
13. Ринок фінансових послуг: навч. посібник / Д.І. Дема, І.В. Абрамова, І.А. Шубенко, Л.В. Недільська, В.М. Трокоз. [2-е вид. перероб. і допов.]. - К.: Алерта, 2013. - 376 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/3893/3/Runok_finansovux_poslug.pdf

Інформаційні ресурси

1. <http://www.globalpolicy.org> – новини світового бізнесу, інвестицій та фінансів.

2. <http://www.iplanet.net/fdisurvey> – інформація щодо світових потоків прямих інвестицій.
3. <http://www.oecd.org> – офіційний сайт організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), надає інформацію щодо індикаторів розвитку країн ОЕСР.
4. <http://www.standartsandpoors.com> – сайт компанії Standarts & Poors, інформація щодо ризиків, рейтингів фінансових інструментів.
5. <http://www.moody.com> – сайт рейтингового агентства Moody`s, інформація щодо ризиків, рейтингів фінансових інструментів.
6. <http://www.transnationale.org> – надає інформацію про більш як 10000 компаній, включаючи ТНК.
7. <http://www.unctad.org/wir/index.htm> – інформація щодо оглядів світових інвестицій.
8. <http://www.finance.yahoo.com> – новини світового бізнесу, інвестицій та фінансів.
9. <http://www.fdi.eu.com> інформація щодо світових потоків ПІІ та діяльності ТНК.
10. <http://www.ssmc.gov.ua> – офіційний сайт Національної комісії по цінним паперам та фондовому ринку.
11. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.
12. <http://www.ufs.com.ua> – український фінансовий сервер.
13. <http://www.investfunds.com.ua> – інформаційний фінансовий сервер.
14. Електронний ресурс Державної служби статистики: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку [Електронний ресурс] / Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>. – Назва з екрану.
16. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня-грудня [Електронний ресурс]: аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics>
17. Новини Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/news/weekly>.